

BESLUT

2017-02-06

Dnr: 16/01342

SAKEN

Fotboll: EM-truppen presenteras, SVT2, 2016-05-11, program om laguttagning; fråga om otillbörligt gynnande

BESLUT

Programmet fälls. Granskningsnämnden anser att det strider mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande.

AVGIFT

Nämnden beslutar att ansöka hos förvaltningsrätten om att Sveriges Television AB ska betala en särskild avgift.

PROGRAMMET

Programmet var en direktsänd presentation där Svenska Fotbollförbundet avslöjade de 23 fotbollsspelare som blivit uttagna till landslaget för att representera Sverige under fotbolls-EM 2016.

På ena sidan av scenen stod programledarna från SVT Sport och på den andra sidan av scenen stod representanter för Svenska Fotbollförbundet. Bakom programledarna från SVT Sport syntes en bakgrund med Sveriges Television AB:s (SVT) logotyp på. Bakom representanterna för Svenska Fotbollförbundet syntes en bakgrund med en bild av svenska fotbollsspelare i landslagsdräkter. På vissa fotbollsspelares dräkter syntes AB Svenska Spels logotyp. Bakgrunden syntes i bild till och från och i olika omfattning under programmets gång.

Efter en kort introduktion började den dåvarande förbundskaptenen presentera de fotbollsspelare som blivit uttagna till landslaget. Målvakterna blev uppropade först. Samtidigt som deras namn ropades upp visades bilder på målvakterna på en skärm i mitten av scenen. Programledarna från SVT började även kommentera spelarna. Under tiden som programledarna från SVT pratade klev

en av de uttagna målvakterna upp på scenen och ställde sig bredvid den dåvarande förbundskaptenen.

SVT:s programledare pratade sedan med varandra om de uttagna spelarna samt ställde frågor till den dåvarande förbundskaptenen och målvakten. Under tiden som frågorna ställdes och besvarades skiftade kameran mellan tre perspektiv: en närbild av programledarna från SVT, en vid bild där hela scenen var synlig samt en närbild av fotbollsspelaren och/eller den dåvarande förbundskaptenen. Under tiden som uttagningarna diskuterades visades även vissa inslag från bland annat landslagsträningar på skärmen. På spelarnas träningskläder syntes då kort AB Svenska Spels logotyp och namn.

Alla spelare som stod på scenen hade på sig varsin fotbollströja med fem olika märken på: två mindre märken på varje bröst och ett stort på magen. Tre av märkena, ett litet på varje bröst samt det stora på magen, bestod av AB Svenska Spels vita och röda logotyp samt namnet på företaget. Ett av de mindre märkena på höger bröst var Adidas svarta logotyp samt namn och det sista märket på vänster bröst var den svenska landslagsskölden.

Programmet avslutades med att SVT:s programledare sade följande.

(Programledare) – Mm, och Erik kommer få prata mera om en liten stund. Den här tv-sändningen är alldeles strax slut, men det kommer att följa en presskonferens. Journalisterna från Sveriges, ja, Sveriges fotbollsjournalister kan vi kalla dem, sitter samlade här inne för att ställa frågor till Erik om truppen och om det som väntar i sommar. Ni ser den, om ni vill, på vårans sajt eller i appen och vi sätter igång där om bara någon minut så fram med läsplattor och mobiler och allt annat så ses vi där. Presskonferens med Erik Hamrén om truppen.

Under tiden som programledaren pratade syntes en elektronisk skylt i bild. På skylten stod det ”Presskonferens EM-truppen, 19.30 svt.se/sport”.

Programmet var cirka 28 minuter långt och tröjorna på de spelare som stod på scenen, inklusive den stora logotypen på magen, var synliga under sammanlagt cirka 11 minuter. Samtliga märken var synliga då tröjorna var i närbild under cirka fem och en halv minut.

ANMÄLAN

Anmälaren anser att uppvisandet av den logotyp som fanns på magen på de uttagna lagmedlemmarnas tröjor innebar ett otillbörligt gynnande av ett kommersiellt intresse då den var väl synlig och visades under långa stunder.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att programmet överensstämmer med bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen i radio- och tv-lagen och anför i huvudsak följande.

SVT hade sin spelplats på ena sidan av scenen och Fotbollförbundet hade sin plats på andra sidan. Sändningen inleddes med att SVT:s programledare ställde några frågor till SVT:s fotbollsexpert som stod vid SVT:s spelplats och några frågor till Fotbollförbundets generalsekreterare samt fotbollslandslagets dåvarande förbundskapten som båda stod på förbundets sida av scenen. Sedan lämnade SVT:s programledare över ordet till förbundskaptenen som drog igång presentationen av de uttagna spelarna.

Fotboll är världens största sport och EM är vid sidan av VM det största och viktigaste mästerskapet ett svenskt landslag kan vara med i. Intresset är mycket stort hos en stor del av publiken och Sveriges matcher i EM drog en publik på över två miljoner tv-tittare per match. Det fanns därför ett stort nyhetsvärde i att kunna sända när den svenska EM-truppen avslöjades. SVT:s spelplats var den del av lokalen som SVT hade full kontroll över. SVT hade alltså inte full kontroll över förbundets del av lokalen.

SVT:s redaktion var inte i förväg informerad om att spelarna skulle kliva upp på scenen iklädda matchtröjor med en logotyp på magen. Den förhandsinformation SVT fått var att det kunde komma en till tre spelare men så sent som ett par veckor före trupputtagningen var beskedet från förbundet att det kunde bli så att ingen landslagsspelare kom. Ungefär två timmar före sändningen fick SVT:s redaktör veta av förbundets representant att tre spelare skulle dyka upp och att de skulle ha "landslagströjor" på sig. SVT:s redaktion utgick ifrån att landslagströjor var de tröjor laget spelar i, det vill säga tröjor utan logotyp på magen.

Eftersom det skulle hållas hemligt in i det sista vilka som utgjorde truppen så fick ingen se spelarna innan truppen var officiell. Det var också mörkt i lokalen så ingen i SVT:s team på plats uppfattade att det var en helt annan tröja spelarna hade på sig, nämligen den så kallade replika-tröjan med en stor logotyp på magen, förrän de stod på scenen. Hade SVT vetat detta i förväg hade åtgärder vidtagits. Nu skedde det i den del av lokalen som SVT inte hade kontroll över och dessutom i direktsändning.

Exponeringen av logotypen på magen var olycklig. Att spelarna hade så kallade replika-tröjor på sig var inget SVT hade godkänt eller ens känt till i förväg. Samtidigt var inte spelarna gäster i SVT:s studio utan deltog i förbundets presentation i en miljö som SVT inte styrde över. Det var heller ingen särskild fokusering på varumärket, det nämndes inte vid namn och inga säljfrämjande eller positiva kommentarer förekom.

Nyhetsvärdet var betydande, både vad gällde trupputtagningen i stort och vad gällde intervjuerna med de tre närvarande spelarna som alla spelade i Allsvenskan och var relativt nya, spännande namn.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (5 kap. 5 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något informations- eller underhållningsintresse.

När inspelningen eller sändningen av ett program eller inslag sker under förhållanden som programföretaget helt råder över och exponeringen inte kan motiveras redaktionellt ställs särskilda krav på restriktivitet med exponering av varumärken eller logotyper. Av betydelse för bedömningen är också om de programansvariga före sändning uppmärksammat eller borde uppmärksammat att det förekom varumärken i inspelningsmiljön eller på de medverkandes klädsel.

Vid överträdelser av bestämmelser om annonser, sponsring, produktplacering och otillbörligt gynnande av kommersiella intressen kan granskningsnämnden ansöka hos förvaltningsrätten om att programföretaget ska betala en särskild avgift (17 kap. 5 § och 19 kap. 4 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att företagsnamn och logotyper syntes i bild på bland annat de medverkande fotbollsspelarnas tröjor under en stor del av programmet. AB Svenska Spels logotyp och namn syntes på ett framträdande sätt. Även med hänsyn tagen till att programmet var direktsänt i en studio som SVT delade med Svenska Fotbollförbundet och att det var först när spelarna stod på den gemensamma scenen som Svenska Fotbollförbundets val av spelartröjor stod klart för SVT, anser nämnden att exponeringen av AB Svenska Spels logotyp innebar ett otillbörligt kommersiellt gynnande. Inslaget strider därför mot bestämmelsen i 5 kap. 5 § radio- och tv-lagen.

SÄRSKILD AVGIFT

Granskningsnämnden beslutar att ansöka hos förvaltningsrätten om att SVT ska påföras en särskild avgift för överträdelsen av bestämmelsen om otillbörligt gynnande. Nämnden anser att överträdelsen motiverar en avgift om 50 000 kronor.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Leif Hedman, Ulrika Hansson, Clas Barkman och Berivan Yildiz efter föredragning av Jenny Grass.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Jenny Grass

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.